

International Forum for Steiner/Waldorf Education (Hague Circle)

Tarptautinis Šteinerio / Valdorfo pedagogikos forumas (Hagos ratas)

Hagos ratas - Tarptautinė Šteinerio Valdorfo pedagogikos taryba (HC) 2015 m. gegužės 17 d.

Vienoje/Austrijoje ir 2016 m. gegužės 7 d. Arlyje/Prancūzijoje vykusiuose posėdžiuose peržiūrėjo ir iš naujo priėmė dokumentą „Pagrindiniai Valdorfo pedagogikos bruožai“, kuris pirmą kartą buvo priimtas 2014 m. lapkričio 14 d. Hardufe/Izraelyje, kaip privalomos gairės pasauliniam Valdorfo mokyklų judėjimui. Šie bruožai suformuluoti taip, kad būtų visuotinai galiojantys, ir gali būti papildyti konkrečiomis kultūrinėmis ypatybėmis, skirtomis naudoti mokyklos šalyje. Jais norima pabrėžti ir sustiprinti įvairovę, individualumą ir atvirumą tobulėjimui. Jos papildoma Tarptautinio Šteinerio Valdorfo ugdymo forumo patvirtintas charakteristikas (Hagos ratas) 2009 m.

Preliminarios pastabos

Kad mokyklos būtų patvirtintos kaip Valdorfo arba Rudolfo Šteinerio mokyklos, būtina apibūdinti pagrindinius Valdorfo ugdymo elementus. Gavus patvirtinimą, tai patvirtinama įtraukiant atitinkamą mokyklą į pasaulinį Valdorfo mokyklų sąrašą, už kurį atsakingas Hagos ratas - Tarptautinė Šteinerio Valdorfo švietimo taryba (HC)

Čia aprašyti bruožai suformuluoti atvirai ir apibūdina tai, ką Tarptautinis forumas supranta kaip Valdorfo ugdymą. Tokia samprata vystosi, o tai reiškia, kad laikui bėgant šie bruožai taip pat bus papildyti arba pakeisti kitais; tačiau taip išlaikomi šios ugdymo sistemos pagrindai.

Šis dokumentas gali pasitarnauti kaip asmeninis ar institucinis orientyras (pvz., savęs vertinimui) ir yra pagrindinis pagrindas Valdorfo / Rudolfo Šteinerio mokyklos patvirtinimo procese.

Pagrindinės Valdorfo pedagogikos charakteristikos

Tarptautiniuose Šteinerio Valdorfo švietimo forumuose 2015 m. gegužės 17 d. Vienoje (Austrija) ir 2016 m. gegužės 7 d. Arle (Prancūzija) buvo peržiūrėtas ir iš naujo priimtas dokumentas „Pagrindinės Valdorfo pedagogikos charakteristikos“. Šis dokumentas pirmą kartą priimtas 2014 m. lapkričio 14 d. Harduf (Izraelis) kaip pagrindinės gairės pasauliniam Valdorfo pedagogikos judėjimui. Šios gairės buvo suformuluotos taip, kad jas būtų galima taikyti ir papildyti specifinėmis kultūrinėmis savybėmis, būdingoms mokyklose gimtojoje šalyje. Jomis norima pabrėžti ir stiprinti įvairovę, individualumą, ir atvirumą vystymuisi. Jos papildoma 2009 metais Tarptautinio Šteinerio Valdorfo švietimo forumo (Hagos ratas) priimtas charakteristikas.

Preliminarios pastabos

Norint, kad mokykla būtų patvirtinta kaip Valdorfo ar Rudolfo Šteinerio mokykla, būtina apibūdinti pagrindinius Valdorfo pedagogikos elementus. Gavus leidimą mokykla yra įtraukiama į tarptautinį Valdorfo mokyklų sąrašą, už kurias yra atsakingas Tarptautinis Steinerio Valdorfo Pedagogikos forumas.

Čia aprašytos ypatybės yra suformuluotos atvirai ir apima tarptautinio Valdorfo pedagogikos sampratos apibrėžimą. Šis dokumentas gali pasitarnauti asmeninėms ar institucinėms gairėms (pvz. savęs vertinimui) ir būti pagrindiniu Valdorfo / Rudolfo Šteinerio pedagogikos patvirtinimo proceso pagrindu.

Valdorfo / Rudolfo Šteinerio mokyklos ypatybės

Kontekstas

Valdorfo pedagogikos judėjimas sudaro tarptautinį tinklą, kuriame atskiros Valdorfo / Rudolfo Šteinerio mokyklos yra autonominės ir veikia vietiniu, regioniniu, nacionaliniu ir tarptautiniu lygmeniu – kolegialiai, draugiškai ir politiškai.

Žinojimas vieniems apie kitus bei pagrindinių savybių laikymasis sukuria vidinį ryšį; kai tuo tarpu izoliacija, nebuvimas ir nenoras bendradarbiauti trukdo tam. Tai taip pat apima Valdorfo/ Rudolfo Šteinerio mokyklų matymą ir savęs identifikavimą socialinio konteksto dalimi savo aplinkoje ir viešajame gyvenime.

Mokyklos identitetas

Kiekviena mokykla yra unikali. Jos identitetas slypi mokyklos specifinėse savybėse, privalumuose ir plėtros galimybėse. Tai nulemta plėtros istorijos, vietos ir regiono, tėvų ir mokytojų, įkūrusių mokyklą, kurie paliko savo žymę mokyklos esybėje. Be to, jos tapatumą kūrė Valdorfo pedagogika, inicijuota Rudolfo Šteinerio.

Dėl to pedagogikoje labai svarbu, kaip mokytojai elgiasi su mokiniais, mokymo metodika, kaip mokytojai perduoda mokymo medžiagos turinį ir ar yra taikomos Valdorfo pedagogikos metodikos kryptys; ir, galiausiai, ar metodika pritaikyta pagal amžių. Šie dalykai sudaro didžiąją mokyklos tapatybės dalį, kurią užbaigia tai, kas gali būti suvokiama kaip “vidinė prasmė” kiekvienam mokytojui ir mokytojų kolegijoje. *Malonumas dirbti, siekis suprasti žmogų ir bendradarbiavimas su tėvais sudaro individualią mokyklos atmosferą ir yra išraiška to, kas paprastai suvokiama kaip mokyklos dvasia.*

Bendroji mokymo programa

Mokymo programa yra sudedamoji Valdorfo ugdymo dalis. Ji žymi esmines mokymo gaires, kurios yra atitinkančios amžių, o jų taikymas stiprina vaikų ir jaunų žmonių raidą. Programa yra nuolat tobulinama atsižvelgiant į geografinę ir kultūrinę vietą, bendrąsias ir pasaulines to meto raidos linijas.

Kiekviena mokykla yra veikiama vietos kultūros, geografijos ir politikos. Kiekvienas regionas ir šalis turi savą priegą prie pasaulio istorijos, dėl kurios istorija yra unikali ir tai taip pat turi įtakos mokymo programai.

Kiekviena mokykla turi atitikti valdžios institucijų, reguliuojančių švietimą, reikalavimus. Tai, kiek mokymo programos reikalavimai yra įtraukti į Valdorfo/Šteinerio pedagogikos programą, priklauso nuo šalies politinės situacijos. Rudolfo Šteinerio apibrėžtas pamokos ugdymo turinys ir forma, artimesnė vakarų kultūros vertybėms, gali būti papildyta arba pakeista tokios pat vertės kitu kultūriniu turiniu, jei neprarandama edukacinė prasmė.

Šalyse, kuriose egzistuoja kelios religijos, tai galima stebėti mokyklų papročiuose ir šventėse. Pasitarus su tėvais, religijos pamokos gali būti rengiamos atsižvelgiant į jų tikėjimą arba gali būti vedamos nekonfesinės religijos pamokos.

Daugelyje šalių valstybės reikalavimai prieštarauja Valdorfo pedagogikos suvokimui apie vaiko vystymąsi. Tai svyruoja nuo ankstyvo amžiaus pradėti lankyti mokyklą iki įvairių formų per ankstaus akademizuoto mokymosi. *Kiekviena mokykla randa būdų, sprendimų ir kompromisų, kurie padėtų išsaugoti Valdorfo pedagogiką, tačiau tuo pat metu atitikti reglamentus. Labai svarbu produktyviai sujungti įmanomą su idealiu variantu, kad būtų galimybė kūrybiškai palaikyti vaiko vystymąsi per mokymo programą.*

Santykis tarp mokytojų ir mokinių ir santykis su pasauliu

Vaiko raida ir mokymasis mokykloje yra įgyvendinami pasitikėjimu pagrįstu vaiko santykiu su mokytojais, supančia aplinka ir pasaulio suvokimu per vaiko prizmę. Valdorfo mokytojai prisiima ypatingą atsakomybę už visą gyvenimą trunkantį šio santykio kūrimą.

Meninis

Tai vienas iš Valdorfo ugdymo tikslų - derinti švietimą su gyvenimu, o ne su abstrakčiu žinių kaupimu. *Mokykla įvykdė savo edukacines užduotis, jei vėlesniame mokinio gyvenime, palikus mokyklą, jis yra nusiteikęs tvirtai mąstyti, jausti ir norėti.*

Dėl to meninis mokymas yra labai svarbus. Jis reiškia daugybę dalykų:

- 1) Mokytojai patys ugdo meno formą, kurią patys praktikuoja;
- 2) Meniniai metodai yra naudojami mokantis (piešimas, tapyba, deklamavimas, muzika ir t.t.)
- 3) Pačios pamokos yra meniškos originalumo, vaizduotės ir kūrybiškumo prasme, ir per chronologinio progreso struktūrą, kurią mokiniai suvokia, tarp užduočių keičiant susikaupimą apsipalaidavimu. Šis meninis pamokų struktūros elementas sudaro Valdorfo ugdymo esmę.
- 4) Mokytojai stengiasi sukurti tinkamą estetinę aplinką mokykloje ir klasėje, nes tai nesąmoningai veikia mokinių nuotaiką.

Vedant pamokas meniškai, tikslu tampa ugdymas, nes tai yra gyvas reiškinyš kaip ir pats menas. Taip mokytojai stengiasi sukurti savitus metodus ir vengti paruoštų metodų. Čia svarbu ar menas naudojamas kaip tikslas ar kaip edukacinė priežastis.

Formos. Mokyklos ir pamokų struktūra.

Kurdamas Valdorfo / Rudolfo Šteinerio mokyklas, Rudolfas Šteineris davė tik keletą asmenybės kūrimo formų (pavyzdžių), kurios yra pagrįstos žmogiškosios būties supratimu ir socialine mokyklos užduotimi. Jos yra:

Vaikams:

- 1) Stabilios, pagal pasiekimus suskirstytos mokinių grupės. Klasės suskirstytos pagal amžių.
- 2) Specifiniai dalykiniai srautai.
- 3) Klasės auklėtoja kaip palydovė daugelį metų (idealiu atveju iki 14 metų)
- 4) Pagrindinės pamokos ryte, vėliau dalykinės pamokos.
- 5) *Ikimokyklinis ugdymas be akademinų mokymosi tikslų.*
- 6) Mokykla integruota nuo ikimokyklinio amžiaus iki pilnametystės.
- 7) Individuali pagalba mokiniams klasėje.
- 8) Koedukavimas

Mokytojams:

- 1) Kiekvienas mokytojas atsakingas už visą mokyklą.
- 2) Vidinis ir išorinis ryšys kuriamas reguliariais edukaciniais susirinkimais.
- 3) Mokyklą kuria mokytojai ir tėvai.
- 4) Tėvai ir mokytojai kuria bendruomenę, kuri atsakinga už mokyklą.
- 5) Mokytojai ieško ir taiko kokybės gerinimo būdus.
- 6) Kiekvienas mokytojas atsakingas už savo pamokas, siekiant, remiantis antroposofiniu žmogaus supratimu, išlaikyti profesinius standartus, santykius su mokiniais, jų socialinę, profesinę ir dalykinę kompetenciją bei Valdorfo ugdymo tikslus.

Verslumo sveikata.

Valdorfo mokyklinio ugdymo vietos steigimas vyksta laipsniškai vystant/uginant vieną klasę po kitos. Kiekviena mokyklinė iniciatyva vystosi ir auga. Vystymasis ir augimas turi išlikti pusiausvyroje, kad būtų galima atlikti ugdymo užduotį.

Ugdymo įstaigos dydis įtakoja mokyklos „organizmo“ sveikatą, o taip pat, kaip bus sprendžiami švietimo ir socialiniai mokyklos reikalai.

Sveikas mokyklos „organizmas“ taip pat turi įtakos finansams. Daugelyje valstybių mokyklos papildomai yra remiamos aukomis. Kad išlaikytų finansinį stabilumą, daug mokyklų atsidavusiai ir kūrybingai ieško sprendimų, kad galėtų tęsti mokyklos vystymąsi.

Mokyklos bendruomenė. Sugyvenimas.

Valdorfo / Rudolfo Šteinerio mokyklos pagrindą sudaro mokyklos bendruomenė ir tėvai, mokytojai, mokiniai ir personalas. Visa jų veikla ir darbas yra pagrįsti žmogiškumo ir orumo principais. Visi įtraukti gali kartu sukurti svarbias nehierarchines bendradarbiavimo formas. Įvairios veiklos palengvina mokytojų ir tėvų susirinkimus (tėvų vakarai, konsultacijos, atvejų aptarimas), kuriuos mokytojai turi kuo atidžiau palaikyti visuotinio žmogiškumo dvasia.

Mokyklos valdymas.

Mokytojai ir tėvai yra bendrai atsakingi už Valdorfo/Rudolfo Šteinerio mokyklą. Šiose mokyklose yra savivaldos (ne valstybės administruojamos) organizacijos. Mokytojai ir tėvai valdo mokyklą ir sukuria atitinkamus organus. Ši mokyklos valdymo forma yra pagrindinė Valdorfo mokyklos savybė.

Baigiamosios pastabos.

Apibendrinant galime pasakyti: mokykla yra Valdorfo / Rudolfo Šteinerio mokykla, kai dauguma mokytojų yra vedami sielos kibirkšties. *Tai sunkumus daro įveikiamais, neįmanomus dalykus paverčia įmanomais, ir apšviečia tamsą.*

(Laukia patvirtinimo)

Valdorfo įkvėptos mokyklos

Preliminarios pastabos.

Valdorfo „įkvėptas“ gali reikšti įvairias mokyklos formas.

- Gali būti tradicinio ugdymo mokykloje taikomi Valdorfo / Rudolfo Šteinerio ugdymo elementai.
- Gali būti nauja mokykla, einanti per patvirtinimo procesą, kad gautų Valdorfo mokyklos statusą iš atitinkamos nacionalinės asociacijos arba Tarptautinio forumo (Hagos rato).
- Gali būti mokyklos, kurios nori kuo labiau įgyvendinti Valdorfo švietimą, bet yra ribojamos teisiškai, religiškai ar kultūriškai.
- Gali būti mokyklos, kurios praktikoja Valdorfo švietimą pagal valstybinę švietimo sistemą, kiek tai įmanoma esamoje sistemoje.

Kitos mokyklų formos, kuriose taip pat gali būti ieškoma Valdorfo išsilavinimo:

- Mažos, nemokamos mokyklos, pvz., susijusios su žemės ūkio įstaigomis.

- Mokymas namuose, kai tėvai ugdo savo vaikus remdamiesi Valdorfo metodika. Tai skiriasi nuo mokymo namuose, kuris ruošia pagrindinei mokyklai. Ši mokyklos forma neleidžiama kai kuriose šalyse.

Šiose mokyklose galima rasti šiuos Valdorfo elementus:

- Pateikiama istorijų pasakojimo (ugdymo temų) medžiaga.
- Kuriama muzika.
- Mokoma pagrindinių pamokų iš vadovėlių.
- Yra klasės mokytojas.
- Naudojama mokymo programa.
- Puoselėjama meniška aplinka.
- Taikomas sveikas ritmas.
- Yra euritmijos pamokos.
- Papildomai mokoma užsienio kalbos.
- Sistemingai praktikuojama tapyba ir piešimas.
- Mokytojai turi kas savaitinius susirinkimus.
- Yra siekiama mokytojo etoso.
- Mokytojai kelia kvalifikaciją kursuose.
- Mokytojai pasineria į antroposofiją kaip Valdorfo išsilavinimo pagrindą.

Patvirtinimas ir Valdorfo mokyklos statusas.

Valdorfo įkvėptos mokyklos statusas priklauso nuo aukščiau pateiktų elementų buvimo ir kokybės. Valdorfo judėjimas siekia, kad būtų pastebėtos, suteiktas patvirtinimas ir remiamos visos mokyklos, kurios stengiasi dirbti remiantis Valdorfo pedagogika. Vertinant svarbu yra šių elementų skaičius ir kokybė.

Baigiamosios pastabos.

Valdorfo judėjimas siekia būti dėmesingas ir patvirtinti įvairias mokyklines iniciatyvas, susijusias su Valdorfo pedagogika. Gali būti naujų srovių, kurios, kartu su patvirtintomis, tipiškomis Valdorfo / Rudolfo Šteinerio mokyklomis, taip pat įgyvendina socialines užduotis susijusias su holistiniu vaiko ugdymu. Siekiama produktyvaus bendradarbiavimo.

Iš anglų kalbos vertė Laura Koc

Šaltinis:

https://www.waldorfindernational.org/fileadmin/downloads/1605_Characteristics_IF_Arles.pdf